

artipetres

NÚM. 16

CASTELLAR DEL VALLÈS

DESEMBRE 1993

GENERALITAT DE CATALUNYA

ANIREM

ENDAVANT

A tot el món corren temps difícils. I a Catalunya també.

*Però, si tots hi posem el nostre esforç
i no perdem la confiança en nosaltres mateixos,
anirem endavant:*

Si millorem la nostra formació...

Si fem la feina ben feta...

Si racionalitzem el consum...

*Si millorem, encara més, la qualitat
dels nostres productes...*

*Si potenciem la innovació
i la internacionalització
de la nostra economia...*

Si perseverem en la modernització del país...

Si reforcem i projectem la nostra identitat com a país...

Si creiem en la nostra capacitat...

*I, sobretot, si hi posem tota la nostra
il·lusió, imaginació i creativitat...*

Anirem endavant!

SI JO FOS MARXANT A PRADES

Si jo fos marxant a Prades
—A les boires de tardor—
Per guardar-vos de glaçades
Us donaria flassades
I caperons de castor.
I, per guarnir la pallissa,
Les figures de terrissa
On Vós vestiu de Pastor.

O pagès, amb deu vessanes
I mas propi a l'Aleixar,
Amb pous gelius i fontanes,
Tindríeu les avellanes
Que amb Vós voldria ensacar;
I, per cremar a la braserà,
La llenya que cap a l'era
Amb feixos de mal comptar.

Si fos l'hortolà que ensella
I em mira si vinc del dalt,
On la Verge té capella,
I em pregunta amb meravella:
—Què escrius al fosc de l'hostal?
Amb sarris de nous i figues
Saltaria rec i artigues,
I esperaria el Senyal.

O el pescador en mar coberta
Que surt tard, com és costum,
Ull clarós i xarxa oberta
Quan bolla la mata oferta
I mira el vent on duu el fum,
Us portaria, d'albada,
Llobina, verat i orada
Frescosos de barca i llum.

Si fos pilot de passatge,
I vencés el Temps i els vents,
I a la ratlla del coratge,
D'un Més Enllà fes imatge
Amb Terra i Cel romanents,
Per Vós faria valises
D'aures antigues i brises,
I estranys i novells piments.

O escafandrer en cala aspriva,
I amb aire pur als flascons
M'afonés a la Cativa
I a la llum que l'alga aviva
Llevés els tresors del fons,
Us els duria, mà fosca,
Amb sals a l'àmfora tosca,
I polsim dels galions.

Si fos panicer dels frares,
Als afores de Riells,
Couria fogasses cares
Prou farcides de mels rares,
I pinyonats a garbells.
Vindria a fer ballmanetes,
I a omplir la post, de puntetes,
De flaons i de crespells.

Però no ho só! Tinc cabana
I llibres, pertot, en feu;
Faig el sord a la campana
—O bé escric a l'altra plana
De la Llei que Vós dicteu.
Us duc només l'esperança
Que, Contrast de la Balança,
Alceu els ulls i em mireu.

J. V. FOIX
Prades, del Baix Camp
Nadal de 1958

J. V. Foix
1893 - 1993

CAMÍ DE NADAL

Per l'Advent, amb pluja i vent,
us he sortit a cercar.
Res no hi fa el fred coent
ni anar sol camí enllà.
Com el sol que ens il·lumina,
sou company del qui camina.

Nadal, a pas de pardal,
he espiat què fa el pastor.
Ara vinc pel camí ral.
Quan us trobaré, Senyor!
Sempre he estat tocatardà,
veniu-me Vós a buscar!

Sant Esteve, a pas de llebre,
quin tip de córrer, fa riure,
per atansar-me al pessebre,
que és el terme del meu viure.
Vós hi naixereu per fi,
quan hauré fet el camí.

JACINT TORRENTS
Nadal 1990

NADAL 1992

Amb les mans ben enlaire i l'esguard cel endins
percacem horitzons que anuncien albares,
i un vent tendre s'enduu, fragmentada en bocins,
una vella cremor, que marfon amb besades.

Un anhel de bellesa fa i desfà cent camins
i sempre torna mut, contristit: és debades
que tresca viarany, del món sencer els confins,
si de l'amor ignora les franques abraçades.

I si d'amor s'amara, si la nit es fa dia,
i el seny se li escapa cercant el vol més alt,
trobarà al fons del pit un bell pou que congria

l'esperit que ens esborra els senyals de tot mal;
viatger d'un vent foll, fes repòs, que ara et guia
un impuls que acarona tots els cors: és Nadal.

GUSTAU ERILL I PINYOT

JAUME BATLLE

CAMÍ DE NADAL

Per l'Advent, amb pluja i vent,
us he sortit a cercar.
Res no hi fa el fred coent
ni anar sol camí enllà.
Com el sol que ens il·lumina,
sou company del qui camina.

Nadal, a pas de pardal,
he espiat què fa el pastor.
Ara vinc pel camí ral.
Quan us trobaré, Senyor!
Sempre he estat tocatardà,
veniu-me Vós a buscar!

Sant Esteve, a pas de llebre,
quin tip de córrer, fa riure,
per atansar-me al pessebre,
que és el terme del meu viure.
Vós hi naixereu per fi,
quan hauré fet el camí.

JACINT TORRENTS
Nadal 1990

Estany de Sotillo, Pica d'Estats (Foto: Baldomer Parera, 1984)

QUARANTA ANYS D'EXCURSIONISME

ESBÓS HISTÒRIC

UNA NAIXENÇA HUMIL (1953 - 1963)

Durant l'èssia de 1953, a les renovades instal·lacions de l'Ateneu Castellarenc, hi ha inquietud. Allà, en un moió, asseguts a l'entorn d'una taula del cafè, un minúscul grup de persones dona suport a Simeó Caba. Es gestiona la llavor que, amb el temps, hauria de donar uns fruits aleshores inespitats. Algunes reunions prèvies, i el 15 de novembre neix, ben modestament per cert, la Secció Excursionista de l'Ateneu Castellarenc.

Amb tots els mitjans que tenen a l'abast, els fundadors inicien una decidida labor de difusió de l'excursionisme, aconseguint en poc temps reunir un bon nombre d'associats —molts d'ells joves—, al recer de l'ideal que volen promoure. La primera seu social de l'agrupament són les golfes de l'Ateneu, però l'any 1954, considerant la bona labor de la seva Secció, la Junta de l'Ateneu els cedeix els baixos de l'edifici.

En els primers anys, sovintegen les assistències a campaments organitzats per diferents entitats. Esmenent, per exemple, la presència de dotze castellarencs, l'abril de 1955, al Campament del C. C. de Barcelona, instal·lat a la Casa de Campo de Madrid.

El juliol de 1955, un grup format per Joan Piñot, Florenci Sampera, Miquel Masaveu i Josep Sors petgen el cim de l'Aneto. Han seguit la ruta de la gelera de Corones i és la primera vegada que uns castellarencs assoleixen el pic més alt del Pirineu.

L'any 1956, al bosc del Gepàs s'organitza, amb molt d'èxort, el I Campament Social. És una mostra que s'ha anat adquirint experiència i confiança per afrontar noves responsabilitats.

A la tardor de 1958, la instal·lació de l'economat laboral Tolrà als baixos de l'Ateneu fa retornar a les golfes als astorats excursionistes. La Junta de l'Ateneu autoritza a fer servir el local de la biblioteca, però els dies de depressió moral que el fet anterior provocà, per poc no ocasiona un daltabaix definitiu de la SEAC.

El juny de 1960 ens depara, en canvi, una gran alegria: el triomf a la Marxa de Regularitat de Catalunya. Per primera vegada podíem inscriure el nom de Castellar a la llista d'honor de la prova —en aquells moments— més important i de més prestigi del nostre país.

L'octubre de 1961 surten de la plaça Major vers el Puig de la Creu els 23 equips participants a la I Marxa Infantil de Regularitat de Castellar. Aquesta iniciativa pretén captar nous adeptes i engrandir una mica més el ja respectable nombre de socis que recolzen l'entitat.

En els primers anys de la dècada dels seixanta, són freqüents les participacions dels nostres equips a les dis-

tintes proves d'orientació, regularitat i atzimuts. També les sortides turístiques amb autocar prenen molta volada. Una de les més remarcables va arribar fins a París (agost de 1963).

Per primera vegada tenim representants al Rallí d'Alta Muntanya. És la cinquena edició, amb sortida d'Espot i acampada a l'aleshores solitari estany de Sant Maurici.

De manera intermitent, les sessions de diapositives que acompanyen les vetllades d'hivern ajuden a mantenir el caliu excursionista.

Per Nadal de 1963, l'acostumada exposició fotogràfica es converteix en el I Saló de Fotografia de Muntanya. Com en anys anteriors, un bonic pessebre i un diorama muntanyenc adornen la biblioteca durant les festes.

UNA INFANTESA ACTIVA (1963 - 1973)

Molta mainada que ha anat creixent amb la Secció i alguns nous joves s'incorporen a les activitats de muntanya i d'espeleologia.

Al setembre de 1964, la SEAC tindrà cura per primer cop dels actes de l'entranyable aplec a l'ermita de les Arenes. Així, aquesta tradició ancestral es va mantenir fins el 1972, quan el canvi de les dates de la festa major de Castellar va provocar l'absència de les tendes i de l'alegria del jovent.

El primer de març de 1965 veu la llum el número 1 del butlletí de la Secció. És un sol full, tipus quartilla, imprès en tipografia. Com totes les coses de l'entitat, neix modestament, però la voluntat i el treball d'unes determinades persones el farà millorar.

El mes d'abril d'aquest mateix any, amb la valuosa col·laboració de l'Antoni Parramon, s'organitza un excel·lent cicle de conferències sobre arqueologia.

Guardons de distints concursos fotogràfics que es convoquen arreu de Catalunya comencen a pertànyer a aficionats castellarencs. Per la festa major de 1965, a la biblioteca romanen exposades les obres presentades al III Concurs Local de Fotografia Artística. Mesos després, l'inoblidable Joan Riera impulsa el I Concurs Fotogràfic de Temes Obligats.

El desembre de 1966 es col·loca, per primera vegada, al cim rocós de la Castellassa de can Torras, el nostre pessebre. És un bonic llum en què l'amic Josep Llinares hi ha situat un petit naixement en el seu interior.

Per la primavera de 1968, concretament a la Pobla de Lillet, 26 castellarencs fan possible el triomf, ja per

segona vegada, a la Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya.

A la tardor, una fita important: trasllat, en tres relleus, des de Gallifa a Castellar, de la Flama de la Llengua Catalana. Extraordinària conferència sobre Pompeu Fabra a càrrec d'Antoni Parramon i, tot seguit, ballada de sardanes a la sala d'actes de l'Ateneu.

I el 16 de novembre d'aquest mateix any, al mas Pinetó, commemorant el XV aniversari de la fundació de l'entitat, dins d'un multitudinari sopar de germanor, es fa un merescut homenatge a Simeó Caba, a qui se li fa entrega de la primera medalla d'or de la SEAC.

Pel maig de 1970, a la vall d'Horta, la Secció organitza el VIII Campament Infantil de Catalunya. 66 tendes i 232 acampadors avalen un èxit total.

A primers de febrer de 1971 hi ha una profunda renovació de la junta de l'entitat. L'entrada de nous i joves elements li donarà una gran vitalitat, que junt amb l'experiència que hi aporta Simeó Caba i l'accés del company Josep Coll a les tasques del butlletí, faran assolir altes cotes d'eficàcia.

Al novembre es procura revitalitzar la Marxa Infantil de Regularitat de Castellar i al desembre, l'esforç i el treball de moltes persones permet culminar brillantment el trasllat i col·locació en el cim de les Agudes del XV Pessebre dels Muntanyencs. A l'ensem, s'inicia el I Cicle de Projeccions, que de mica en mica anirà guanyant acceptació.

Per la primavera de 1972, a Santa Pau (Garrotxa), la SEAC aconsegueix situar tres equips castellarencs entre els deu primers llocs de la classificació de la Marxa de Regularitat de Catalunya. Per tercera vegada, doncs, alegria i molta satisfacció pel triomf absolut per entitats.

I el juliol, un grup format per Enriqueta Coll, Vicenç Daviu, Josep Llinares, Josep Sales i Jaume Torrens pugen al «sostre» d'Europa, el Mont Blanc, de 4.807 metres. És la primera vegada que uns castellarencs assoleixen aquest cim dels Alps.

Malauradament, l'agost de 1973 els excursionistes de Castellar patiran la primera i dolorosa absència d'un dels seus més significatius capdavaners. Un absurd accident, a Panticosa, s'emporta la vida de la Maria Carme Farell. Amb ella es perd també un important bocí de la història de la SEAC.

UNA JOVENTUT FRUCTÍFERA (1973 - 1983)

L'octubre de 1975, altra vegada la Secció i amb ella tot el poble, es commou davant dels esdeveniments que en el curs d'una ascensió als Encantats, ens arreballaran les vides, ben joves encara, de l'Enriqueta Coll i el Vicenç Daviu. Pocs mesos després, la mort, per greu malaltia, d'en Joan Riera, acaba d'enfonsar moralment a tothom. Són uns fets dissortats, però tot i la tristor es tira endavant.

L'any 1977, el Concurs de Fotografia Artística, que aconsegueix la seva XV edició, es veurà potenciat amb el trofeu Joan Riera, instituit com a homenatge pòstum a l'entusiasta fotògraf desaparegut.

Al novembre es fa la inauguració del nou local de la SEAC. Després de molts anys de treballar en unes condicions prou precàries, per fi es recupera un estatge digne i adequat. El decisiu suport econòmic del senyor Domènec Valls i Taberner i l'interès de la Junta de l'Ateneu varen fer possible el que des de feia anys semblava un somni.

El 1978 es celebren diferents actes amb motiu del XXV aniversari de la fundació de l'entitat. Per la seva importància, cal remarcar els Itineraris de la Natura de Castellar. Els seus quatre trajectes foren els primers que veurien la llum a Catalunya i serien seguits per un nombre estol de mainada.

El juny, a causa de la seva edat i per no poder atendre les obligacions que el càrrec comporta, en Simeó Caba és nomenat president d'honor. A partir d'aquesta data el substitueix a la presidència l'Albert Antonell.

Els actes del XXV aniversari i la inauguració del nou estatge donen una bona empenta a les activitats de la Secció que dia a dia van creixent.

L'arribada del 1980 ve acompanyada de tristesa i desconsol. En pocs mesos ens deixen, per greus malalties, l'Albert Pèlachs i en Joan Caba, i, altra vegada, la muntanya ens arreballa en desgraciades circumstàncies la vitalitat i l'alegria del jove Joaquim Rovira.

A finals de 1982, en el curs del sopar de germanor celebrat al mas Umbert, es rendeix un petit homenatge a Josep Coll per la seva dilatada i meritòria labor en el butlletí de l'entitat.

I ja dins del 1983, en què es commemora el XXX aniversari de la SEAC, s'ha d'esmentar una notable activitat de muntanya culminada per les castellarenques Imma Tort i Mercè Gangonells que arriben al «sostre» d'Àfrica: el Uhuru Peak (Kilimanjaro, Tanzània), de 5.895 metres d'altitud.

Dins del concorregut sopar de germanor amb què es celebra el XXX aniversari de la fundació del Centre, es lliuren, per primera vegada, unes plaques en homenatge als socis que porten 25 anys a l'entitat. Amb caràcter especial i en just reconeixement al treball desenvolupat, es fa entrega a l'Albert Antonell de la medalla d'argent de la SEAC.

UNA MADURESA SÒLIDA (1983 - 1993)

El 4 de març de 1984, la cordada integrada pels joves Joaquim Castany i el malaguanyat Joan Massaguer, aconsegueix escalar la roca del Cavall Bernat de Montserrat.

A l'any 1985 hi ha canvi en la presidència del Centre. Albert Antonell és substituït per Baldomer Parera.

A la tardor, la popular Marxa Infantil de Regularitat aconsegueix la seva XXV edició. Per aquest motiu, l'itinerari s'enfila fins al cim de la Mola.

Ininterrompudament, nous grups infantils i juvenils neixen i desapareixen dins del Centre. Tots hi aporten, però, el seu entusiasme i la seva empremta.

A l'hivern inicia les seves activitats el nou grup d'esquí de la SEAC. Hi ha animació i s'organitza un

curset, assessorat per monitors, a una estació d'esports de neu. És el punt d'arrencada d'un grup que ininterrompudament guanyarà adeptes.

El setembre de 1987 desapareix oficialment la Secció Excursionista de l'Ateneu. A partir d'aquest moment, i reconegut per la Direcció General de l'Esport de la Generalitat de Catalunya, el Centre Excursionista de Castellar continuarà la labor endegada fa 34 anys.

A principi d'hivern, amb els estatuts legalitzats, el Centre s'adhereix a la Federació Catalana d'Esports d'Hivern.

A finals de març de 1988 ens deixa el nostre bon amic Simeó Caba i Genescà. Amb ell perdem, a part del fundador de la SEAC, el darrer representant que teníem d'aquells quasi llegendaris primers excursionistes de Castellar. El 17 d'abril, amb la col·laboració de diferents entitats del poble i el suport de l'Ajuntament, s'organitza la I Caminada Popular. El recorregut va vers Sant Llorenç del Munt, ermita de santa Agnès i la font del Plàtan.

El 2 de febrer de 1989 és una altra data negra per a l'excursionisme del nostre poble. Sobtadament, hem de donar el darrer adéu a Josep Coll i Puigbò, un home carismàtic entregat al servei del Centre.

El desembre de 1989 veiem amb goig com uns joves escaladors afermen en el cim de la Castellassa de can Torras el XXV pessebre. És una festa humil i senzilla, però que cada any aconsegueix reunir més d'un centenar de persones al repeu de la roca.

A mitjans de març de 1992, Koldo Basterretxea agafa, il·lusionat, el relleu que li ofereix Baldomer Parera i passa a ocupar la presidència de l'entitat.

El 12 d'abril neix un nou grup dins del Centre. És el col·lectiu d'aficionats a la bicicleta de muntanya que inicia la seva actuació. Tres mesos després, ja organitzen la I Cursa BTT i la I Pedalada Popular. Un èxit complet.

No minva pas l'activitat de muntanya, i el primer dia d'agost, als Alps, Joaquim Castany i Josep Llinares realitzen una bella ascensió al cim del Matterhorn (Cerví), de 4.476 metres d'altitud.

El 21 d'agost, pocs mesos després de ser elegit president del Centre, un infortunat accident de tràfic ens privarà de la vitalitat i l'entusiasme del Koldo Basterretxea. Altra vegada pertoca superar l'adversitat. És una constant que, malauradament, s'ha anat repetint en el decurs de la nostra història.

Però el pas de l'amic Koldo pel Centre no ha estat inútil. El 17 d'octubre, a Castellar, s'inicia el Curs de Monitors de lleure infantil i juvenil especialitzat en excursionisme. La seva dèria és ja una realitat. És el primer curs, d'aquestes característiques, que es fa a Catalunya.

El 8 de desembre, a l'avenc de Castellet, el nou grup d'espeleologia del Centre hi fa baixar el seu primer pessebre.

Després d'uns mesos d'actuar amb caràcter accidental, el 19 de febrer de 1993 Joan Muntada és elegit per agafar el relleu a la presidència del Centre.

És el moment d'impulsar i canalitzar les noves inquietuds que bullen dins del col·lectiu. Per això es produeix l'adhesió del CEC al moviment educatiu en temps lliure infantil i juvenil de Catalunya i, una mica més endavant, a la Federació Catalana d'Espeleologia.

El 18 d'abril, commemorant ja el XL aniversari de la fundació, es fa un emotiu acte en el local social ple de gom a gom. Després de presentar un vídeo de promoció de l'entitat, obra de l'amic Ramon Mas, s'entrega a la senyora Remei Company la primera medalla d'or Memorial Simeó Caba, instituït com a la màxima distinció que atorga el Centre. Seguidament, a títol pòstum, es lliura a Magdalena Pujol la medalla d'argent de la SEAC, dedicada al malaguanyat Koldo Basterretxea. Finalment, és l'amic Baldomer Parera la persona merescudament homenatjada també amb la medalla d'argent.

* * *

Fins aquí l'esbós de quaranta anys de labor en pro de l'excursionisme. En resum, la trajectòria d'una entitat castellarenca profundament arrelada en l'estimació a la natura i la sana convivència i el respecte per a tothom.

Darrere d'aquest periple, imperceptiblement, hi ha l'esforç i la dedicació de moltes persones que, potser d'una manera anònima i callada, han col·laborat perquè el Centre aconseguís aquestes fites. Moltes hores passades a la muntanya i també treballant dins del local, amb els millors companys al costat, gaudint plegats de les bones estones esmerçades a descobrir careners inconeguts i recórrer valls daurades i, també, a l'ensem, compartint solidàriament els moments més difícils. Milers d'excursions portades a terme responsablement, i per a tots els nivells, des de senzilles sortides matinals per a la mainada, jovent o adults, fins a ascensions i travesies d'alta muntanya realitzades al Pirineu, als Alps, a l'Atlas, etc.

Els aficionats a l'escalada, fotografia, espeleologia, bicicleta de muntanya, esquí, tots i tothom, han tingut i tenen el seu lloc i una bona acollida entre els excursionistes. Trenta-tres marxes infantils, vint-i-tres cicles de projeccions, vint-i-set pessebres a la Castellassa, 316 butlletins publicats puntualment, una vintena de campanyes infantils, seixanta concursos de fotografia, quatre itineraris de la natura, una trentena d'exposicions de variada temàtica, cursets d'iniciació a l'excursionisme, a l'arqueologia, didàctica de la natura, cicle de sortides per Montserrat i serra de l'Obac i un molt llarg etcètera, és el voluminós bagatge del llarg camí que junts hem recorregut.

Avui, amb renovades energies i el recolzament dels nous amics que aquest dilatit itinerari ha fet acostar a l'entitat, els nostres excursionistes es proposen afrontar el repte d'una dècada que ha de conduir, així ho esperem, a la celebració de les noccs d'or. Enhorabona a tothom i que aleshores tots ens hi puguem retrobar.

JAUME TORRENS I CALVÓ

JOAN MUNTADA

Joan Muntada i Caixach (Castellar, 1938). En l'actualitat és el president del Centre Excursionista de Castellar, entitat que ara celebra el seu quarantè aniversari. Va accedir a aquest càrrec, que exerceix amb un notable entusiasme i bones maneres, arran del dissortat accident de circulació que va patir l'anterior president, l'inoblidable Koldo Basterretxea. També és un dels millors pessebristes de la Capella de Montserrat, si bé ara el càrrec de president del CEC l'absorbeix per complet, cosa lògica si tenim en compte la feinada que s'hi fa sempre en aquell local...

(Vegeu les seves respostes al qüestionari a la pàgina 20.)

GISELA POU

Gisela Pou i Valls (Castellar, 1959). Ha fet de mestra en diverses escoles de la vila i ha publicat una novel·la, *Soroll de fons*, i un llibre per a infants, *¡T'he enxampat, bufó!* Ara es vol dedicar professionalment a escriure guions per a TV3 en un nou programa que prepara un equip dirigit per Benet i Jornet. Així doncs, aviat s'ampliarà la llista dels castellarencs i castellarenques que directament o indirectament apareixen a la petita pantalla i esdevenen de la nit al dia, i de grat o per força, famosos...

—¿Li agrada el seu nom?
—Hi ha coses que no es poden triar; és el que tinc, i no em puc queixar.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—La feina que faig m'agrada i em diverteix, la vocació és una altra cosa.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—L'atzar mai no ha modificat gran cosa en la meua vida. No m'he passat mesos al llit, ni he conegut a ningú decisiu en la meua formació; potser es que encara ha d'arribar!

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—El sentiment s'imposa, però la raó guanya.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—M'agradaria que Castellar fos el poble que desitgem els qui l'estimem.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—Escotar el silenci del Mauwensi, una tarda d'agost a 5.000 metres d'alçada.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—A massa coses, i especialment a algú a qui estimi.

—¿Amb quin dels cinc sentits se la pot seduir més fàcilment?

—Amb l'oïda. La bona modulació d'una veu pot fer meravelles.

—¿Què fa quan se sent acorralada?

—Compto fins a cent-set i decideixo oblidar-me'n.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—*Moby Dick*.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—*Alicia al país de les meravelles*.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateixa?

—Intento pensar les coses abans de fer-les o dir-les, i per això em perdono si m'equivoco.

—¿I als altres?

—Ho perdono tot menys la mala intenció.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Si el fracàs és el desig no aconpleert, aleshores he de dir que he acabat per acostumar-m'hi. Pel que fa a l'èxit, penso que només és una qüestió de punt de vista, no l'he tastat mai i no crec que ho pugui fer.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-la plorar?

—N'hi ha moltes. La que m'ha fet plorar darrerament és el *Rèquiem* de Fauré.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Canto horrososament malament, m'estimo més que cantin els altres.

—Si es veiés forçada a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—S'ha de ser conscient de les capacitats i limitacions d'un mateix, i les meves estan molt lluny del món de la política. En cas d'obligar-me a ocupar un càrrec polític m'escaparia; les coses per obligació sempre surten malament.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—A la Madonna, la posaria de dependenta en uns grans magatzems.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—El tercer ja no cal.

—¿Com s'imagina el paradís?

—El paradís és un estat de placidesa que va i vé.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A Tomàs Moro. Ens falta la lucidesa dels homes savis.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—L'argument de l'obra és viure; el problema és que de vegades l'obra s'acaba a la mitja part.

—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—Viure, n'hi ha prou. La resta de coses són purament circumstancials.

—¿Què canviaria de vostè mateixa si pogués?

—Agafar-me les coses més a la lleugera. De tota manera, amb els anys, ja n'he anat aprenent.

Lluís Permanyer, Josep M. Espinàs i Joan Blanquer

Joan Blanquer i Panadés (Castellar, 1912). És l'únic supervivent dels fundadors de *La Farga* (Pere Fontanet, Josep Sellent, Valentí Buxadé, Ricard Sampere, Lluís Montagut), el setmanari castellarenc que es va publicar del 3 de març de 1933 i fins al 29 d'abril de 1938, una època ben difícil. Ara és membre de la Fundació Bosch i Cardellach i del jurat del premi Pere Quart d'humor i sàtira. Als seus vuitanta anys encara escriu periòdicament uns articles a *Forja* sota l'epígraf «Temps era temps...» (abans «Castellar en el meu record»), que constitueixen unes delicioses memòries que algú hauria de publicar abans que no se'ns esborri definitivament la nostra memòria col·lectiva...

—¿Li agrada el seu nom?
—No ho he pensat mai. I em costaria molt de trobar una resposta plausible, fos positiva o negativa.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—Atesa la meua condició de jubilat, el treball que faig és sempre el que més m'agrada: llegir, escriure i fer —més malament que bé— de jardiner al pati de casa.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—El dia que els pares van creure que em convenia traslladar-me a Sabadell on els semblava que podria rebre una millor formació general. Tenia tretze anys.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Pel sentiment. I ho sento.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—La violència en totes les seves manifestacions. Que són moltes.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—El cinema. Des que vaig començar a tenir ús de raó. I encara em dura.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—La perspectiva d'una bona amistat. I subratllo l'adjectiu.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Seduir... seduir... em sembla que cap.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—Depèn de la mena d'acorralament, però quan m'hi he trobat he optat per la retirada. És allò de «quan un no vol dos no es barallen»; sigui quina sigui la mena de baralla.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—No ho he pensat mai a deixar de ser el que sóc. I és que sé qui sóc, i prou.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—Tampoc no he desitjat mai de ser un autor que no puc ser. Després de tot, a veure, què en treuria?

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—El que sigui com sóc. Perquè, què puc fer-hi si sóc així?

—¿I als altres?

—Acostumo a perdonar-ho tot. Prou pena tenen ells de ser com són!

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—La recuperació és, sempre, una cosa relativa. No saps mai quan comença ni quan acaba i fins i tot com en comptes de quan.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—Un dinar que en l'ambient més distingit, potser, de la meua vida, la cambrera m'oferí de servir-me jo mateix una cuixa de pollastre rostit que em va caure espectacularment al terra.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—Tant com fer-me plorar, potser cap. Ara: quan a emocionar-me, n'hi ha de moltes menes. Jo diria que depèn molt de l'estat anímic del moment. He recordat molt sempre, per exemple, el *Vals trist* de Sibelius. I no sabia dir per què.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Actualment en cap. I això que m'agrada cantar. Al catorze anys ja era orfeonista.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Els càrrecs polítics són per a la gent jove. Els que ja no ho som de joves, no ens veurem mai «forçats» a ocupar-ne cap. (Anava a afegir «ni ganes».)

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—A cap. Penso que tots procuren fer-ho el més bé possible.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—Ser un home bo per a tothom.

—¿Com s'imagina el paradís?

—I si juguéssim a una altra cosa?

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—Als meus pares.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Que potser sí, però mentrestant, doncs mira, viure.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?

—Mentre hi hagi qui em necessiti...!

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—Ser una mica més optimista. Vull dir no mirar tan prim.

JACINT TORRENTS

Jacint Torrents i Puig (Santa Coloma de Gramenet, 1949). És un lletraferit culte i sensible, com n'hi ha pocs a Castellar. Ha escrit entre altres coses un parell de llibres per a infants, un dels quals, *La cuca japonesa* (en col·laboració amb en Cesc Serrat), ha tingut un notable èxit a les escoles. Tot i que no és un escriptor professional, li agrada escriure habitualment a *Forja* i a *Arti-lletres*, i és que té el mateix defecte de molts: no saber dir no als qui et demanen alguna cosa per al poble i la gent que estimes...

—¿Li agrada el seu nom?

—Sí. És el nom d'una flor, d'una gemma, d'una illa grega, d'un personatge mitològic, d'un escriptor venerable, d'uns quants sants... Amb aquestes referències, no em puc queixar.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—La meua vocació és la de ser persona. I miro que tot el que faig —remunerat o no— m'hi ajudi plenament. En tot, per sort, hi tinc un fort component de creativitat, de servei i de relacions humanes.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—La mort del meu pare quan jo tenia 16 anys i la posterior inseguretat econòmica em van condicionar fortament projectes i il·lusions. Però, vaja, em vaig haver d'espavilar...

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Ve un dia que raó i sentiments s'unifiquen. I cor i cap van de mutu acord. Em decanto per ser fidel a mi mateix, que sóc cap i cor, cos i esperit, paraula i carn, en un sol jo.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—Les guixades de les parets, els sorolls ambientals, els crits, la deixadesa que de vegades trobes als carrers o en el paisatge.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—Quan era adolescent, amb l'apassionament propi de l'edat, em vaig enamorar de la música de Bach. En coneixia les biografies, en sabia les obres, l'escoltava tothora. Després m'ha quedat un amor força serè i tranquil.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—A fer un pa amb tomàquet, per exemple, un capvespre d'estiu amb la gent que estimo.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Amb l'oïda. La música, el cant, la veu humana, la paraula, els sons de la natura, el mateix silenci, em sedueixen moltíssim.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—No m'hi sento gairebé mai, d'acorralat. Potser intentaria capgirar la situació a favor meu o potser m'escapoliria per un lloc impensat.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—Seria divertit ser el «Papageno» de *La flauta màgica* de Mozart.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—M'hauria agradat inventar les aventures d'Indiana Jones, l'heroi modern del cinema.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Les limitacions i les incapacitats que em reconec.

—¿I als altres?

—Em sembla que tot. Però, sobretot, els defectes personals: tots som gent inacabada, en procés constant.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Els fracassos em couen. Però ja hi compto. I miro de tornar-ho a intentar. Els èxits —cosa curiosa— no em fan ni fred ni calor.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—Em van enxampar un dia, al lloc de treball, assegut com a les pel·lícules, amb les cames damunt la taula (no ho havia fet mai, ni ho tornaré a fer mai més). Era la vigília de Nadal, i els pesos pesats de l'empresa (president, director...) ens venien a felicitar les festes. No va passar res.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—La música que habitualment escolto, més que emocionar-me, m'eleva o em transporta una miqueta. Però, per exemple una cançó nostra, escoltada a l'estranger, m'ha emocionat fortament.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—Cantaré un himne de joia el dia en què abolim les armes, les guerres i la fam de la faç de la terra. Si ara el puc cantar, és perquè crec que això arribarà.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Em sembla que no posaria gaire entusiasme en cap cosa forçada. Dels càrrecs polítics, trobo romàntic ser alcalde d'un poble ben petit. Però deu ser perquè no en tinc ni idea.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—Als aturats, a les prostitutes i als prostituts, als malalts de la sida, als drogoaddictes, als dictadors, als torturadors, a tothom qui fa el mal o el pateix.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—El meu tercer desig seria aconseguir d'escriure un text rodó, perfecte de forma i savi de fons; un text clar, senzill, agradable de llegir; que es mantingués llegible per sempre més; és a dir: un clàssic.

—¿Com s'imagina el paradís?

—El paradís terrenal, per a mi, pot ser aquí mateix, a Castellar, una mica més net, ben urbanitzat, amb bona gent, sense atur, convivint pacíficament. El paradís etern, com una immersió definitivament en una joia sense retorn.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—Joan XXIII, Gandhi, M. Luter King.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Envellir i morir són l'argument, sinó capítols de la vida, que espero tenir la sort de passar abans de ser atret a la plenitud de Déu.

—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—Una pila de coses omplen de sentit la meua vida, però fonamentalment dues: Déu, que m'és origen, destí i company de camí; i l'estimació als altres, a la humanitat sencera, al món.

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—La situació laboral: em jubilaria ara mateix per a viure «cum júbilo», contemplant, extasiant-me davant la vida i el món.

PILAR LLAQUET

Pilar Llaquet Quintillá (Olva, Osca, 1954). Fa divuit anys que és mestra d'una escola de Castellar. Ara és regidora del PSC i l'única dona del consistori, cosa que s'hauria de corregir en les futures eleccions municipals perquè no és lògic que si les dones són la meitat de la població n'hi hagi tan poques a la Casa de la Vila. Potser és per això que ens diu a l'enquesta que li agradaria que durant una part de la nostra vida ens canviéssim l'ofici: que els homes féssim de dona i a l'inrevés. Qui sap si així ens coneixeríem millor...

—¿Li agrada el seu nom?
—I per què no?

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
—De vocació en tinc més d'una, i el treball de mestra coincideix amb una d'elles.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.
—El dia que amb una amiga vam decidir, des d'Osca i mitjançant *La Vanguardia*, trucar, totalment a l'atzar, al telèfon d'una de les moltes escoles privades que demanaven mestres per venir a treballar a Catalunya.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?
—Quasi sempre la raó.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?
—M'agradaria veure a la gent més feliç, encara que potser s'haurien de canviar massa coses per aconseguir-ho.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?
—L'amor, és a dir, cada cop que m'he enamorat.

—¿A què li resulta impossible dir no?
—Jo diria que a quasi res del que se'm demana, si està al meu abast fer-ho i no va en contra de la meua manera d'ésser.

—¿Amb quin dels cinc sentits se la pot seduir més fàcilment?
—Amb els ulls.

—¿Què fa quan se sent acorralada?
—Per mi «acorralada» és una paraula molt forta i com a sentiment d'angoixa personal no l'he sentit mai; si algun cop em passés segurament ploraria.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?
—Història no ho sé massa; però personatges de ficció, les fades són les que més envejo amb aquest poder de canviar-ho tot, amb la seva vareta màgica per fer feliç a tothom que faci falta.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?
—Qualsevol conte tradicional, ja que fan passar una bona estona als nens i a mi m'encanten.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateixa?
—El fumar, però qualsevol dia ja no m'ho perdonaré.

—¿I als altres?
—Tot, sempre trobo raons per fer-ho.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?
—La meua vida és molt normal i ni el fracàs ni l'èxit són sentiments que m'acompanyen. Sento el benestar personal quan aconsegueixo alguna cosa que m'he proposat i em paro a analitzar el perquè no me n'he sortit del que volia aconseguir.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.
—Aquestes situacions les visc sovint perquè fàcilment confonc noms i persones, i em sap molt de greu quan sóc al davant dels interessats.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-la plorar?
—No em fa plorar la música; en tot cas em fa esgarifances alguna música quan em recorda etapes concretes de la meua vida, sentiments o emocions viscudes.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?
—Quan el canta tothom, si sento el que diu.

—Si es veiés forçada a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?
—Algun càrrec relacionat amb benestar social o ensenyament.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?
—A tots: estaria bé que durant una part de la vida els homes fossin dones i les dones homes. No és un ofici, però quasi.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?
—Morir quan em toqui. Una nit mentre dormi, sense patir jo ni fer patir als que estiguin amb mi.

—¿Com s'imagina el paradís?
—Crec que no existeix, que és una utopia.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?
—A un amic que va morir jove de leucèmia.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?
—Que això és la vida.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?
—L'amor, la família, l'amistat i la feina que faig.

—¿Què canviaria de vostè mateixa si pogués?
—La veritat: res. M'accepto força com sóc i em va bé.

JAUME DAVÍ

Jaume Daví i Pascuet (Barcelona, 1940). Tot i que va néixer a Barcelona vol aclarir, ja d'entrada, que se sent un castellarenc de soca-rel, cosa que no ens estranya perquè, a més de dirigir una coneguda empresa tèxtil de la vila, és un assidu als actes culturals que tenen lloc a Castellar. Li agrada l'art, la música i la literatura. També la natura i l'excursionisme, per això no ens ha sorprès del tot que ens digui que un dels seus desitjos seria poder pujar a l'Everest en un dia molt clar...

—¿Li agrada el seu nom?
—Altres m'agraden més, però el meu també m'agrada molt.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—El vaig triar quan tenia 18 anys. A partir d'aquí va fer com una espiral, de menys a més. Actualment torna enrera.

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—El conèixer la qui ara és la meva muller. Vaig fer un gir de 180 graus.

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Primer miro les conveniències més positives, després decideixo. Ben segur que em decanto per la raó.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—Moltes coses que, segons el meu punt de vista, serien per millorar. Potser per a altres és el contrari.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—La muntanya. Ara bé, és una passió llarga, ja que fa temps que m'apassiona.

—¿A què li resulta impossible dir no?

—A què em convidin a anar als Alps i de tornada sopar al Girardet.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Amb el de la vista; després, i per aquest ordre: gust, oïda, tacte, olfacte.

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—Acorralat seriosament no m'hi he trobat mai; per tant no ho sé.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?

—*Superman*.

—¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?

—*La invasió al planeta Mart*.

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Els errors involuntaris.

—¿I als altres?

—Els derivats de la ignorància.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?

—Em recupero més fàcilment dels èxits, que no són gaires; més difícilment dels fracassos, que en són més.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—Fondre, fondre, cap; ficar-me de peus a la galleda més d'una vegada.

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—La música de jazz. Especialment la derivada de les grans orquestres «Basie» i «Ellington» en les quals hi havia solistes impressionants.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—En la mort d'una persona estimada o molt significativa.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—Amb entusiasme cap. Ara bé, amb dedicació i esforç, als que contribueixin a millorar la qualitat del poble.

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—A qualsevol que, segons l'opinió pública, no serveix per al que està fent.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?

—Pujar a l'Everest un dia molt clar.

—¿Com s'imagina el paradís?

—Com el que és, un paradís. No necessites de res perquè ja ho tens tot.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A l'inventor de la penicilina, el doctor Fleming.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—No penso res.

—¿Què és el que dóna sentit a la seva vida?

—El treball, l'amistat, l'amor i el lema: «Viu i deixa viure».

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—L'alçada.

JOAN MUNTADA

- ¿Li agrada el seu nom?
—Sí.
- ¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?
—Malauradament no.
- Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.
—Quan el meu pare es va vendre la fleca.
- Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?
—Sovint em deixo portar pel sentiment, que a la fi acaba per donar-me la raó.
- ¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?
—La manca de sinceritat.
- Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?
—No ho sé, n'he viscut moltes; potser el pessebrisme...
- ¿A què li resulta impossible dir no?
—A les persones que més estimo i als veritables amics.
- ¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?
—Amb la vista.
- ¿Què fa quan se sent acorralat?
—Hi ha moltes situacions en què et sents una mica així; sempre les supero amb l'ajut de la meva dona.
- ¿Quina història de ficció li agradaria haver protagonitzat?
—«La volta al món en 80 dies».
- ¿Quina història de ficció li agradaria haver inventat?
—Cap. Sóc molt realista.
- ¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?
—No crec que em perdoni res, però sí que lluito constantment per superar-me.
- ¿I als altres?
—Sóc bastant exigent algunes vegades.

- ¿Quant triga a recuperar-se d'un fracàs i quant d'un èxit?
—Els èxits els rebo amb un somriure i una enorme satisfacció; em suposen un estímul per afrontar els possibles fracassos.
- Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.
—Quan vaig perdre la feina de casa.
- ¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?
—Hi ha moltes músiques que et poden fer emocionar, jo crec que depèn molt del moment i de l'entorn en què les escoltes.
- ¿En quina circumstància cantaria un himne?
—Quan m'hi senti identificat.
- Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?
—Amb entusiasme crec que cap; potser si fos un càrrec que em permetés lluitar per la protecció del medi ambient i la natura.
- ¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?
—Als polítics corromputs.
- Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desigs personals, ¿quin seria el tercer?
—Tenir més temps lliure per desenvolupar les meves aficions.
- ¿Com s'imagina el paradís?
—Un lloc tranquil on no és necessari el rellotge.
- Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?
—En el seu moment a la meva germana.
- ¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?
—Que la vida és molt més que això.
- ¿Què és el que dona sentit a la seva vida?
—La família que la meva esposa i jo vam pujar amb molt d'esforç.
- ¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?
—L'edat, pel sol fet de tenir més temps per poder assolir més cims i conèixer millor el món.

MIQUEL DESCLOT

PRESENTACIÓ DEL DISC
PECES
DEL QUARTET DE BEC FRULLATO

*Els components del quartet de flautes de bec Frullato.
El primer de l'esquerra és el castellarenc Jordi Argelaga*

DURANT segles, en la nostra tradició europea, les figures del compositor i de l'interpret van ser pràcticament indestruïbles, com ho són encara en les tradicions clàssiques de l'Índia o de l'Iran. Leoninus i Perotinus, per anar ben endarrera en el temps, escrivien música per a ús de l'església que els tenia llogats: el patró eclesiàstic no esperava altra cosa sinó que els seus músics componguessin i interpretessin la música que l'església necessitava. John Dowland escrivia les seves bellíssimes cançons per interpretar-les ell mateix, acompanyant-se al llaüt, del qual era un mestre indiscutit. Frescobaldi escrivia per al seu orgue, Couperin per al seu clavecí i Marais per a la seva viola. Vivaldi, per a les noies de la seva orquestra de l'Ospedale della Pietà. Händel escrivia els concerts d'orgue per interpretar-los durant els entreactes de les seves òperes, que també muntava ell mateix. Bach escrivia les peces d'orgue per al seu instrument de l'església de Sant Tomàs i les cantates per als músics adscrits a l'església; i abans, a Cöthen, havia compost música instrumental per als músics de la cort que tenia al seu càrrec. Aquesta diguem-ne llei universal només es permetia dues menes d'excepció: quan la música es destinava al consum domèstic i quan era escrita a propòsit per a l'ensenyament. Al primer grup hi inclouríem, per exemple, els madrigals renaixentistes o els quartets i els trios amb piano de Haydn i de Mozart. Al segon, els quaranta-vuit preludis i fugues del *Clavecí ben temperat*, de Bach, o la majoria de sonates de Scarlatti, originàriament qualificades com a *esercizi*. Això no vol dir, és clar, que Dowland, Frescobaldi, Couperin, Marais o Bach escrivissin només per al seu ús exclusiu com a intèrprets. Si hagués estat així, no haurien publicat la seva obra. Per fortuna, la van donar a conèixer perquè, tot i la personal manera de tocar que traïen, pogués ser usada també per d'altres músics (els compositors massa gelosos de la seva música, com els violagambistes Sainte Colombe o Forqueray, s'han pràcticament perdut per a la posteritat). Tampoc vol dir, això, que els compositors no poguessin escriure per a un instrumentista determinat a qui volguessin obsequiar o que els interessés especialment: és ben sabut que Mozart va escriure concerts i música de cambra per complaure amics seus, com ara el trompa Leutgeb o el clarinet Stadler. Ara bé, fins i tot en aquests casos excepcionals, la llei universal continuava vigent en un cert sentit: els compositors també escrivien aquesta música partint de la seva experiència com a intèrprets.

A mesura que l'ascensió de la burgesia feia canviar les funcions de la música, també aquest estat de coses va anar canviant progressivament. Ja a primers del segle dinou, Beethoven escrivia els seus quartets pensant no pas en els conjunts casolans, sinó en un quartet professional, el d'Ignaz Schuppanzigh. Fins i tot Schubert, acostumat a un conreu domèstic de la música, va començar a comptar amb un cantant professional per als seus lieder: Michael Vogl. Amb l'esclat del Romanticisme, la independització de l'instrumentista va comportar la consolidació del canvi. Paganini, l'ídol indiscutible del nou públic burgès, tot i prou capaç d'escriure la música que necessitava per al seu lluíment, podia encarregar noves obres als grans compositors de l'època, gràcies a la inèdita situació financera en què ara es podia trobar un bon virtuós. Així va néixer, per exemple, *Harold a Itàlia*, de Berlioz, per a viola i orquestra (tot i que després Paganini no la va tocar).

Amb el Romanticisme, doncs, l'estatus del músic professional va atènyer una altura ben allunyada d'aquella del servent amb lliurea que encara havia conegut un Haydn, a les portes del segle dinou. Ara, el músic professional era reconegut com un artista, com un sacerdot de l'art superior dels sons, que la nova estètica havia fet pujar al cim de la piràmide artística. Ara, la pràctica de la música podia vèncer fins les barreres socials més antigues: Ferenc Liszt, nascut només dos anys després de la mort de Haydn, podia escollir les seves amants entre les comtesses i les princeses més vistoses de l'aristocràcia europea. Finalment, ara, el músic professional, no necessàriament compositor, assolía una consideració que no havia tingut mai i podia influir directament en el curs de l'evolució musical del seu temps: pensem només en el paper del violinista Joseph Joachim en la carrera de Brahms, per citar un exemple prou conegut.

En el nou context, doncs, els intèrprets adquirien un paper molt més actiu i un protagonisme insospitat, fins al punt que ara podien ser els compositors els qui sospiressin perquè una obra seva fos estrenada per un Hans von Bülow o un Hans Richter. Els intèrprets havien passat de ser els simples joglars dels senyorials trobadors provençals a substituir els grans senyorassos com a veritables mecenes de la composició. Ara era el director Gustav Mahler el qui ajudava el jove compositor Alexander von Zemlinsky a

triomfar. Ara, un pianista com Paul Wittgenstein, que havia perdut la mà dreta a la gran guerra europea, aconseguia que alguns dels compositors més importants del seu temps escrivissin obres serioses per a la mà esquerra. Ara, un Menuhin podia provocar el naixement d'una obra tan substancial com la *Sonata per a violí sol*, de Bartók. Ara, fins i tot un director de banda de jazz podia aconseguir una obra de Stravinsky. Ara, directors com Sergei Kussevitzky o Paul Sacher podien passar a la història de la música per la seva incitació al naixement de música nova de primeríssima fila.

Tot això, és clar, passava al món civilitzat. A les nostres latituds, no cal dir-ho, només ens n'arribaven les escorrialles. A casa nostra, les orquestres naixien i neixen amb la mateixa facilitat amb què morien i moren; els conjunts de cambra ja estaven i estan contents si arribaven o arriben a sobrepassar el terme de la vida mitjana d'un gos... Els solistes, com és lògic, han fet més fortuna, però, centrant-nos en el tema que ens ocupa, es fa difícil d'oblidar que tot un Pau Casals no va arribar a tocar mai el *Concert per a violoncel* que li havia escrit expressament, amb il·lusió, ni més ni menys que Arnold Schönberg. Al nostre país, els compositors sembla que només rebin encàrrecs oficials, o encàrrecs per a l'ensenyament, o encàrrecs de sardanes. Hi ha excepcions, naturalment, però massa poques per arribar a consolar-se'n.

Tot aquest llarguíssim exordi ve a tomb per remarcar la normalitat i alhora l'excepcionalitat de l'aparició d'un disc com el que avui presentem. Normalitat en el context d'una cultura catalana que ha aconseguit de sobreviure fins ara amb un índex baixíssim d'educació musical.

Que un conjunt de cambra tan inusual com el quartet de bec *Frullato* hagi complert deu anys d'activitat ja és un motiu d'alegria amb xampany brut per a tots nosaltres. Que, a sobre, no s'hagi limitat al repertori de música antiga a què podia semblar abocat, ja és un motiu de celebració extraordinària amb ball i coets. I que, per reblar el clau, hagi mostrat prou tossuderia perquè més d'una dotzena de compositors hagin escrit música nova per a ells ja és, francament, prou motiu per pessigar-se la cuixa i preguntar-se si no hem caigut per error a la terra de les meravelles d'Àlicia.

¿De què serà motiu, doncs, que, per acabar-ho de confitar, els *Frullato* hagin aconseguit d'enregistrar aquestes peces i publicar-les? M'ho demano i us ho demano, conveçut que necessitem un bon cabàs de superlatius per manifestar-los el nostre encoratjament. I persuadit que a tots plegats ens caldrà una tenacitat equivalent a la seva perquè l'esforç de *Peces* no quedi com un únic oasi enmig del desert.

MIQUEL DESCLOT

La presentació va ser feta al Conservatori
Municipal de Música de Barcelona
el dia 19 de novembre de 1992

TONI VIDAL

ROQUES

POETA DE LA PEDRA

Un bon dia Toni Vidal trucà a la porta de casa meua: d'això deu fer cinc o sis anys. Se'm presentà com un fotògraf professional i em digué que desitjava fer-me uns quants retrats per a la col·lecció d'imatges de catalans distingits en el món de l'art i de les lletres. Segons ell jo era un d'aquests catalans retratables. El meu visitant, home d'una senzillesa i una cortesia exquisides, tragué una maleta de dimensions regulars que contenia els estris del seu ofici i papers, cartons, revistes. No podia pas invalidar una visita tan gentil i tan premeditada. Al cap d'una setmana vaig rebre unes còpies de les fotos obtingudes, en les quals figuràvem la meua muller, jo mateix i els nostres gossos. El resultat era immillorable i a ull nu revelava sentit artístic i expertesa. Després vaig saber que Toni Vidal era un menorquí enamorat de la seva illa, i que entretant havia passat dels retrats al paisatge, a l'arquitectura típica de Menorca, a les soques d'arbres, a objectes insòlits... Amb aquests materials realitzà diverses exposicions, de les quals en vaig admirar algunes mostres en revistes. Tots aquests temes eren tractats amb una forta originalitat i apareixien aïllats de llur entorn fins a guanyar una independència sobirana.

El meu segon encontre amb Toni Vidal s'ha produït no fa gaire mentre ell preparava l'exposició que aquest catàleg anuncia i presenta. Em va mostrar les proves de la sèrie geològica o mineralògica, objecte de l'exhibició: pedres, roques, roquissars, codines, tot recercat i captat amb ulls pacients i destres d'explorador o de caçador. El seu art havia desembocat a estranys microcosmos de matèria inorgànica, estèril, massissa en la seva adusta immobilitat, la qual no és torbada ni pel vent de l'illa del vent. Ens trobarem, doncs, en plena edat de la pedra, car, efectivament, els homes d'aquella edat foren els primers a interessar-se, utilitàriament, cal dir-ho en els minerals, com el quars, i se'n serviren per a fabricar eines o armes. Jo mirava i remirava aquelles imatges amb creixent interès, unes imatges que renunciaven a l'amenitat que ofereixen els éssers vivents, bèsties, humanes o no, i vegetals. Ell les mirava amb mi, però sobretot em mirava els ulls, seriosos, dicretament inquisitiu, fins que amb un somriure gairebé imperceptible em va dir en veu baixa i prima: «Veig que us impressionen...».

Era ben cert i de bona gana vaig rompre el meu silenci admiratiu. I deia coses com aquestes: «Em poseu davant una bellesa que tot just havia sospitat. Una bellesa dura, sense esplendor, ni accessoris, una bellesa pura com oncs d'alta mar petrificades, com núvols terrers i solidíssims, com realitats perdurables, com presències closes, mudes, llises o torturades. Toni Vidal, sou un poeta de la pedra! Certament no heu creat res, però heu trobat, és a dir, inventat, revelat

existències acumulades en milers de centúries, mortes i alhora vives per a vós i ara per a mi, riques i alhora pobres. Heu descobert una mina a flor de terra, unes gemmes esbalaïdores que no conciten la passió dels avars ni dels frívols; us afecten perquè sou un home greu i sense orgull que s'interessa entranyablement per totes les meravelles naturals de la mare terra. Sí, la bròfega, formidable modèstia dels vostres models es sotmet a la vostra modèstia conqueridora d'artista rigorós amb ell mateix. Heu vençut implacablement la roca, però ara ja en sou com un germà petit i pensant. A la quieta heu fet una obra mestra. Una vegada cert poeta il·luminat atribuï als minerals una sensibilitat fosca, no pas visible com la que concedim als vegetals. Heus aquí un misteri tremend al qual les vostres imatges sembla que ens acostin...

Els homes sempre ignorarem molts dels grans secrets del món que ens circumda i ens conté.

Us he dit que éreu l'inventor d'aquestes roques, però no pas el seu creador; i no calia que us ho digués. Ara bé, ho són els artistes plàstics respecte a l'obra llur? A tot estirar imiten, combinen, metamorfosen, deformen, disfressen, compliquen o simplifiquen, potencien —o envileixen— realitats preexistents, diguin el que diguin els eixerits filisteus de la crítica, els qui han posat en curs el mot creativitat *tan afalagador com fal·laç*. ¿Què pot crear una criatura? Vós sou només l'home que estima la pedra, que la pensa, que la suscita i la publica. Potser us sembla poc? Coses semblants vaig dir a Toni Vidal; ell les escoltava amb un somriure sorneguer. Altrament jo només sóc un poeta i no puc pas analitzar les excel·lències tècniques de les fotografies. Però sí que goso lloar-ne la impressionant nitidesa, el relleu, l'ajustada lluminositat, la summa pulcritud, reveladores d'un ofici complet al servei d'una consciència plena i ben dirigida.

No crec haver-me excedit en res; en aquest cas la meua sinceritat és inapel·lable. Però estic tan malcontent de tants i tants productes artístics o literaris dels que avui ens són públicament oferts marcats amb l'etiqueta de genials, hi ha tant de frau, de vanitat, de vacuitat en molts dels treballs que el mercader ens posa a l'abast, un cop inflats insolentment pel quefer publicitari —una de les deu plagues d'aquest nostre Egipte—, que en topar-me amb el «real article», amb la feina ben feta, amb la recerca reeixida, amb l'originalitat valuosa i, sobretot, amb una vocació capaç d'acarar-se, si calgués, amb la penúria, el cor em jubila, la llengua se'm desferma i la voluntat m'empeny a proclamar sense reserves el que penso, valgui el que valgui.

JOAN OLIVER
Barcelona, novembre de 1979

DIÀLEGS A LA SORRA

A Toni Vidal

I

—No interrogava,
tornat de l'aventura,
les mudes branques
que d'una ruta nova
signaven el silenci.

—Però les pedres,
immòbils, et retornen
de camins falsos.

II

—Com qui passeres
fa saltar damunt l'aigua
des de la riba,
freguem només per sobre
el rabeig de les hores.

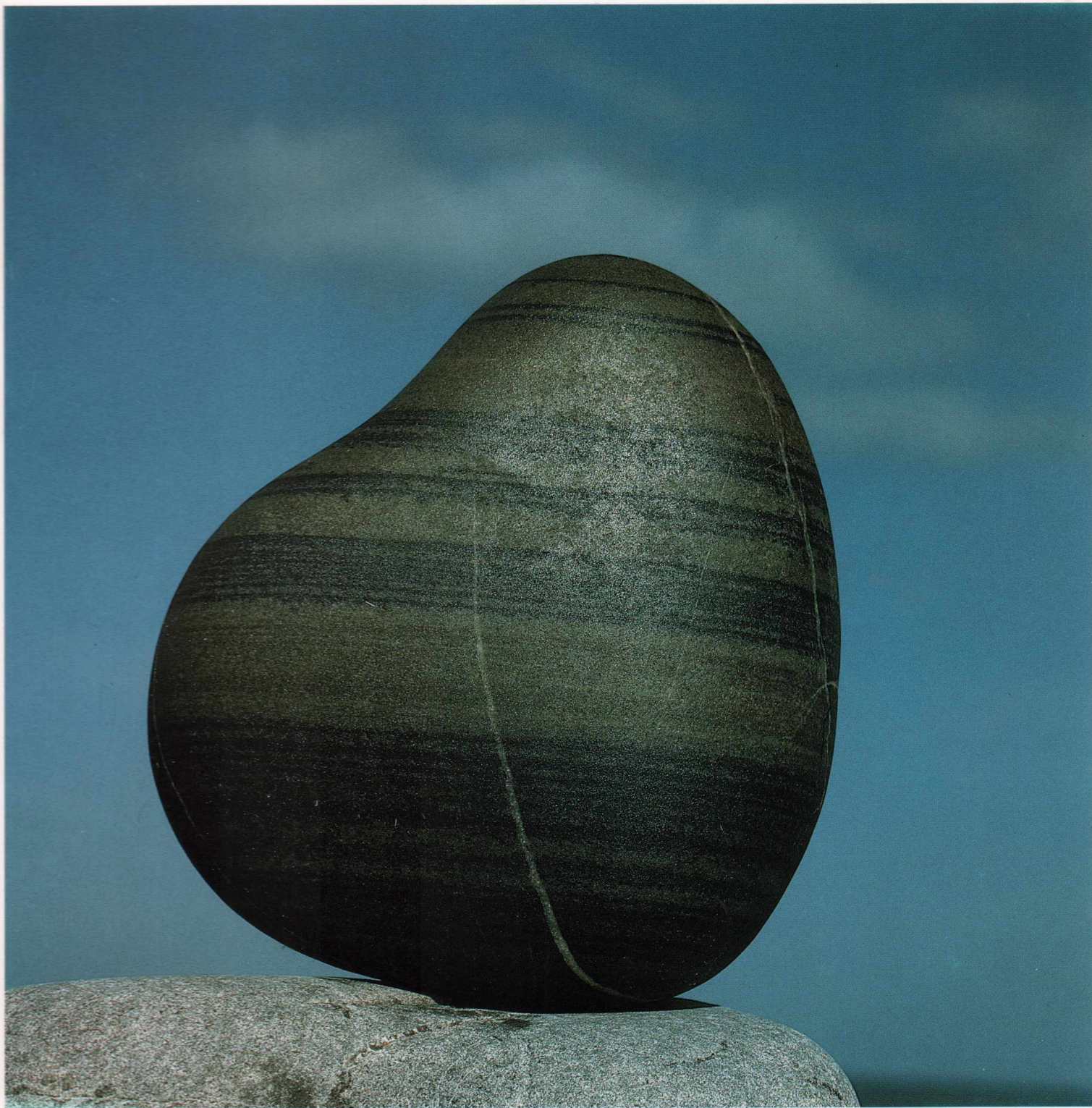
—La pedra, a l'últim,
s'enfonsa en ressonàncies
de tomba viva.

III

—L'espera nua
contra el pedrís de marge
no reposava
sinó de la fatiga
de no gosar cercar-se.

—Aquestes pedres
també són una fruita,
penyora oferta.

MIQUEL DESCLOT

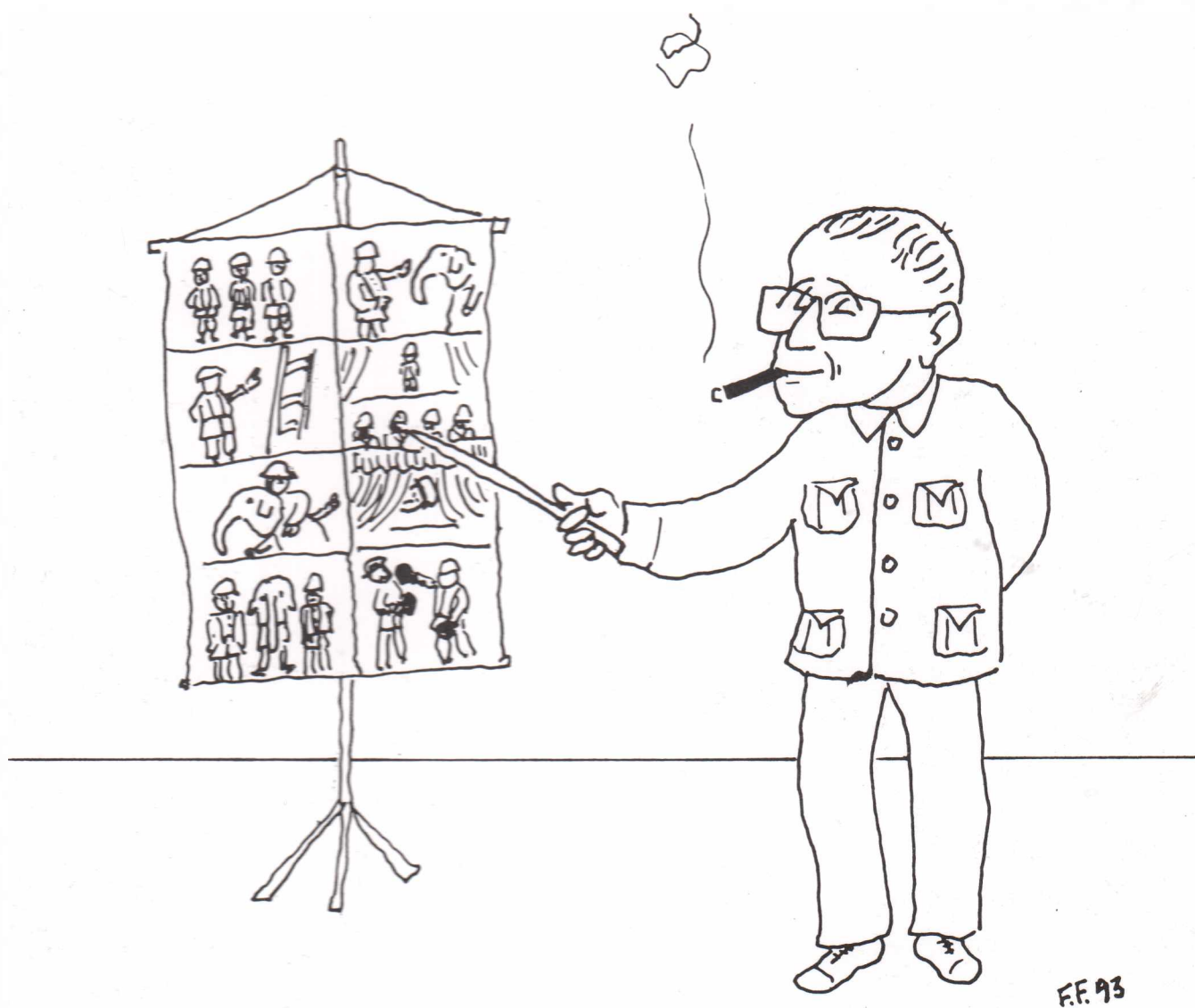

BERTOLT BRECHT

L'ELEFANTET

(Traducció de Feliu Formosa)

FF.93

PRESENTACIÓ

L'elefantet, una peça breu de Bertolt Brecht, està íntimament relacionada amb l'obra Home per home, estrenada el 1926, i és presentada com un «entremès». Els personatges són també els soldats colonials britànics a l'Índia i el bastaix Galy Gay, però l'estil de L'elefantet és completament diferent i insòlit. En aquesta mena de facècia dramàtica, el disbarat hi domina. Uns deu anys enrera havia sorgit el moviment dadà (i tot seguit els diversos corrents surrealistes) i sembla evident que aquest text brechtian no hi és aliè. Hi trobem, a més, concomitàncies temàtiques amb el Somni d'una nit d'estiu shakespeariana (la còmica representació que hi fan els artesans atenencs).

El text seria, doncs, molt poc brechtian. Sembla un pur divertiment. Però té alhora molts elements brechtians. És desmitificador, crític i formalment molt audaç pel seu temps. Ens recorda el Brecht jove de les peces en un acte, totes elles temptatives molt diverses i plenes d'originalitat; pensem en El casament dels petits burgesos i en Lux in tenebris.

FELIU FORMOSA

L'ELEFANTET

ENTREMÈS PER AL DESCANS

L'escena representa un entaulat sota uns arbres de cautxú. Al davant, cadires.

POLLY (*davant el teló*): Perquè l'art dramàtic produeixi en vostès tot el seu efecte, els invitem a fumar com uns carreters. Els nostres artistes són els millors del món, les begudes no són igualides i els seients són confortables. Al taulell del bar, s'accepten apostes sobre el desenllaç de l'acció. Els finals d'acte amb caiguda de teló es produiran mentre el públic farà les seves apostes. També aquí els demanem que no disparin sobre el pianista, que fa el que bonament pot. Si algú no comprèn la trama de seguida, no cal que s'hi trenqui el cap, perquè és incompreensible. Si volen veure alguna cosa que tingui sentit, vagin als pixadors. En cap cas serà retornat l'import de les entrades. Aquí, el nostre camarada Jip, tindrà l'honor de representar el paper de l'elefantet. Si creuen que això és massa difícil, només els diré una cosa : un actor ho ha de saber fer tot.

SOLDAT (*a baix*): Bravo!

POLLY: Aquí, Jesse Mahonney serà la mare de l'elefantet, Jackie Pall, i Uria Shelley, el més gran expert de l'hípica internacional, serà la lluna. I a més, tindran el plaer de veure'm a mi mateix en l'important paper del plataner.

SOLDAT: Vinga, comenceu, i penseu que és una vergonya fer pagar deu cèntims per una bestiesa així!

POLLY: Amb el seu permís, els diré que no deixarem que ens afectin gens ni mica uns atacs tan grollers. L'obra tracta principalment d'un delictes que ha comès l'elefantet. Ho dic perquè no hàgim d'interrompre la representació a cada moment.

URIA (*darrera el teló*): L'acusen d'haver-lo comès.

POLLY: Exactament. Això em passa perquè he llegit només el meu paper. De fet, l'elefantet és innocent.

SOLDATS (*a compàs*): Que comenci! Que comenci! Que comenci!

POLLY: Amb permís. (*Passa darrera el teló.*) Em fa una mica de por que no hàgim cobrat les entrades massa cares. Què en penseu?

URIA: No és el moment de pensar-ho, ara ens hem de tirar de cap a l'aigua.

POLLY: Només ho dic perquè la comèdia és bastant fluixa. La veritat és que tu, Jesse, no recordaves exactament com van les coses al teatre de debò, i em sembla que els punts que has passat per alt són fonamentals, Jesse. Ei, espereu-me un momentet, haig d'anar a un cert lloc. (*Puja el teló.*) Jo sóc el plataner.

(Pàgina anterior: Caricatura de Bertolt Brecht dibuixada per Feliu Formosa.)

SOLDAT: Per fi!

POLLY: El jutge de la jungla! Estic plantat aquí, en una àrida estepa del Pandschab meridional, hi sóc d'ençà que els elefants van ser inventats. De vegades, generalment al vespre, em ve a veure la lluna i fa una acusació, per exemple, contra un elefantet.

URIA: No tan de pressa! Això ja és la meitat de l'obra! Per deu cèntims!
(*Surt la lluna-Uria.*)

POLLY: Ei, tu, lluna, d'on vénis a aquestes hores ja tan avançades del vespre?

URIA: Me n'han dit una de bona d'un elefantet...

POLLY: L'acuses?

URIA: Sí, és clar.

POLLY: Vols dir, doncs, que aquest elefantet ha comès un delicte?

URIA: Just, és exactament tal com ho penses, i això és justament una prova de la teva penetració, a la qual res no pot escapar-se.

POLLY: Oh, això no és res, encara. L'elefantet no ha assassinat la seva mare?

URIA: Sí, justament.

POLLY: Però això és una cosa horrorosa!

URIA: Sí, una cosa terrible!

POLLY: Si jo no hagués perdut, a més, les meves ulleres!

URIA: Oh, casualment aquí en tinc unes, si et van bé.

POLLY: Prou que m'hi anirien, si a més a més tinguessin vidres. Però no tenen vidres.

URIA: Més val això que res.

POLLY: I que no hi hagi ningú que rigui!

URIA: Sí, és curiós. Per això acuso la lluna, vull dir l'elefantet.
(*Entra lentament l'elefantet.*)

POLLY: Ah, aquí tenim aquest elefantet tan bufó. D'on vénis, tu, eh?

GALY GAY: Sóc l'elefantet, set rajàs envoltaven el meu bressol. Tu, lluna, per què rius?

URIA: Continua parlant, elefantet.

GALY GAY: Em dic Jackie Pall. Vaig a passejar.

POLLY: Diu que has matat la teva mare?

GALY GAY: No, només li he trencat el pot de llet...

URIA: Al cap! Al cap!

GALY GAY: No, lluna, contra una pedra, contra una pedra!

POLLY: Doncs jo et dic que sí que ho has fet, tan cert com que sóc el plataner!

URIA: I tan cert com que jo sóc la lluna, ho demostraré. I la meva primera prova és aquella dona d'allà.
(*Jesse entra en escena fent de mare de l'elefantet.*)

POLLY: Aquesta, qui és?

URIA: És la mare.

POLLY: Això, de fet, no és una cosa ben estranya?

URIA: Oh no, no gens.

POLLY: Doncs jo trobo ben curiós que sigui aquí.

URIA: Doncs jo no, ves!

POLLY: Bé, doncs, que es quedi. Però naturalment, cal demostrar-ho.

URIA: Sí, tu ets el jutge.

POLLY: Sí... a veure, elefantet, demostra que no has assassinat la teva mare.

SOLDAT *(a baix)*: Però si ella és aquí!

URIA *(s'adreça a baix)*: D'això es tracta precisament!

SOLDAT: És ben galdós, aquest començament. Ara, per mi, l'obra ja no té cap mena d'interès.

JESSE: Jo sóc la mare de l'elefantet. I estic segura que el meu petit Jackie podrà demostrar perfectament que no és un assassí. Oi, Jackie?

URIA: I jo estic segur que no ho pot ni ho podrà demostrar mai.

POLLY *(vociferant)*: Teló!

(El públic va en silenci cap el taulell del bar i demana còctels cridant amb desfici.)

POLLY: *(darrera el teló)*: Ha anat molt bé, no han xiulat ni una sola vegada.

GALY GAY: Però, per què no aplaudeix ningú?

JESSE: Potser estan massa emocionats.

POLLY: És que és tan interessant!

URIA: Si els poguéssim presentar unes quantes *girls* de varietés ensenyant les cuixes, esbotzarien els seients a cops de peu. Ara surt, que provarem això de les apostes.

POLLY *(surt)*: Senyors...

SOLDATS: Un moment! El descans ha estat massa curt! Ara ens heu de deixar beure! Amb vosaltres ho necessitem.

POLLY: És que nosaltres només us volíem animar per si de cas volíeu fer alguna aposta, vull dir sobre els dos punts de vista: el de la mare contra el de la lluna.

SOLDAT: Quina vergonya! Amb això encara ens volen treure més diners! Espereu que la gent s'hagi escalfat! El començament mai no val res!

POLLY: A veure! Qui aposti per la mare, que es posi aquí! *(No s'avança ningú.)* Per la lluna, aquí! *(No s'avança ningú.)*

POLLY *(surt de l'escena, inquiet)*.

URIA *(darrera el teló)*: Han apostat?

POLLY: No massa, diuen que el millor encara ha de venir, i això realment em preocupa.

JESSE: Beuen d'una manera espantosa! Com si, sense beure, no poguessin continuar escoltant.

URIA: Hem d'arrencar amb música, que això els animarà.

POLLY *(surt a fora)*: Des d'ara, gramòfon! *(Es fica a dintre. S'alça el teló.)* Acosteu-vos, lluna, mare i elefantet, perquè ara mateix viureu l'aclariment total d'aquest crim misteriós, i també vosaltres, els d'aquí a baix. Com penses encobrir el fet que tu, Jackie Pall, has apunyalat la teva venerable mare?

GALY GAY: Com ho puc haver fet, jo, si no sóc més que una feble noieta?

POLLY: Sí? Doncs jo afirmo que tu, Jackie Pall, no ets una noieta, com dius. Escolta ara la meva primera gran prova. Això, per cert, em recorda una curiosa història de la meva infància a Whitechapel...

SOLDAT: Al Pandschab meridional!

(Riallades estridents.)

POLLY: ...al Pandschab meridional, on un home, per no haver d'anar a la guerra, es va posar unes faldilles de noia. Llavors va venir el sergent amb una pilota i l'hi va tirar a la falda, i com que ell no va separar les cames de seguida, com ho fan sempre les noies, per entomar-la amb la faldilla, el sergent va saber que era un home, i aquí també passa el mateix. *(Ho fan.)* Tots heu vist, doncs, que l'elefantet és un home. Teló!

(Teló. Febles aplaudiments.)

POLLY: Un èxit colossal! Ho sentiu? Amunt el teló! Saludeu!
(Puja el teló. Ja no hi ha aplaudiments.)

URIA: Els tenim directament en contra. No hi ha res a fer.

JESSE: Senzillament, hem de parar i tornar els diners de les entrades. Ara ja es tracta de ser linxats o no ser linxats, aquesta és la qüestió; les coses han entrat en una fase d'extrema gravetat. Només cal que mireu a fora!

URIA: Tornar els diners de les entrades? Mai! Així no es pot aguantar cap teatre del món!

SOLDAT: Demà pugem cap al Tíbet, oi, Georgie? I aquests són potser els últims arbres de cautxú sota els quals pots prendre còctels a quatre rals. El temps que fa no és prou bo per a una guerra, a part d'això, s'estaria bé, aquí, si aquells d'allà dalt no s'empenyessin a fer teatre.

UN ALTRE

SOLDAT: Jo, d'altra banda, us proposo que, per passar-ho bé, ens arrenquem amb una cançoneta; per exemple: «Johnny, neteja't les botes».

SOLDATS: Bravo! *(Canten.)* «Johnny, neteja't...»

URIA: Ara ja es posen a cantar ells mateixos. Hem de tirar endavant.

POLLY: Si ara em pugués asseure aquí baix amb ells. És tan maca aquesta cançó «Johnny»! Si nosaltres haguéssim fet una cosa així! Au, endavant! *(Teló amunt.)* Després que... *(Lluita per imposar-se a la cançó.)* Després que l'elefantet...

SOLDAT: Altra vegada aquest elefantet!

POLLY: Dic que després que...

SOLDAT: El soldadet!

POLLY: ...aquest animalet d'aquí, gràcies a la meva gran prova, ha estat desemmascarat com a falsari, ve de la meva segona prova, encara més gran...

SOLDAT: No pots deixar-ho anar, d'una vegada, Polly?

URIA: Au, Polly, sense por!

POLLY: Jo afirmo que ets un assassí, elefantet! Demostra'ns ara que no ets capaç d'assassinar... la lluna, posem per cas.

SOLDAT: Però això és completament equivocat! Qui ho ha de demostrar és el plataner!

POLLY: D'això es tracta, justament! Escoltin amb atenció! És un punt especialment apassionant del drama! Deia, doncs, que has de demostrar que mai series capaç d'assassinar... la lluna, posem per cas. Així doncs, enfila't a mi per aquesta liana i pren un ganivet. *(Galy Gay ho fa. La lluna aguanta des de dalt l'escala de corda.)*

SOLDATS *(fent callar alguns que volen continuar cantant)*: Silenci! Enfilar-se allà dalt no és gens fàcil, perquè amb aquest cap d'elefant, no pot guipar res.

JESSE: Mentre ara no falli. Posa tota la força a la veu, Uria.
(Uria llança un crit.)

URIA: Oh, oh, oh!

POLLY: Què et passa, lluna? Per què crides?

URIA: Perquè em fa molt de mal. No hi ha dubte que és un criminal, aquest que puja cap a mi.

GALY GAY: Penja l'escala d'una branca, Uria, que peso molt.

URIA: Ai, que m'arrenca la mà! La meva mà! La meva mà! M'arrenca la mà!

POLLY: Mireu! Mireu!
(Galy Gay té a les mans la mà artificial d'Uria i l'ensenya.)

JESSE: Això és greu: Jackie, no ho hauria cregut mai, de tu. No ets el meu fill.

- URIA (*alçant el monyó*): Dono testimoni que és un assassí.
- POLLY: Mireu el monyó sagnant amb què dona el seu testimoni, i tu no has demostrat que no ets capaç de cometre un assassinat, elefantet, perquè ara, a sobre, has deixat la lluna en un estat, que segurament haurà perdut tota la sang abans que es faci de dia. Teló! (*Teló. Surt a fora de seguida.*) Si ara volen fer les seves apostes, poden anar a la barra del bar.
- SOLDATS (*van a fer les seves apostes*): Un centau per la lluna, mig centau per l'elefantet.
- URIA: Mireu, ara, com piquen! Au, vinga, Jesse, que amb el monòleg del dolor de la mare, te'ls ficaràs a la butxaca.
(*S'alça el teló.*)
- JESSE: També heu pogut saber allò que és una mare?
Dins el seu cor, tan tendre, tot l'amor hi pot cabre!
Un cor de mare així, us ha dut dintre d'ell
i la mà d'una mare us ha omplert els budells,
i uns ulls de mare per tot arreu us han seguit,
i uns peus de mare us han tret les pedres del camí.
(*Riallades.*)
Si sota un tou de gespa hi ha un cor que fou de mare...
(*Riallades.*)
La seva ànima noble al cel vol enlairar-se!
(*Riallades.*)
Sentiu com una mare, com una mare es plany:
(*Riallades.*)
Aquest elefantet, dintre meu l'he portat.
(*Llargues i fortes riallades.*)
- SOLDATS: Bis! Bis! Això sol ja val els deu centaues! Bravo! Visca! Tres hurres per la mare! Hurra, hurra, hurra!
(*Cau el teló.*)
- URIA: Endavant! Això és l'èxit! A l'escena!
(*S'alça el teló.*)
- POLLY: He provat que ets un home que pot cometre un assassinat. Ara et pregunto, elefantet: afirmes que aquesta és la teva mare?
- SOLDATS: Això que representen aquí és d'una injustícia tremenda, és una cosa que fa posar els pèls de punta! Però filosòficament està bé! Podeu comptar que ja deuen tenir a punt algun final feliç! Calleu!
- POLLY: Mai no afirmaria, naturalment, que cap fill d'aquest món fos capaç de tocar ni un cabell de la pròpia mare carnal en un país administrat per la vella Anglaterra. (*Bravos.*) Rule Britannia! (*Tots canten el «Rule Britannia».*) Moltes gràcies, senyors. Mentre aquest cant estremidor brolli de les rudes goles d'uns homes, tot rutllarà dins la vella Anglaterra. Però ara, continuem! Considerant que tu, oh elefantet, has assassinat aquesta dona estimada de tothom i gran artista (*crits de bravo*), doncs és materialment impossible que tu, Jackie Pall, siguis fill o filla d'aquesta dona tan celebrada (*crits de bravo*), i tot allò que un plataner afirma, també ho demostra. (*Aplaudiments.*) Així que tu, lluna de Cooch-Bear, agafa un tros de guix de billar i dibuixa un cercle ben fet al mig de l'escenari. Pren llavors una corda vulgar i corrent i espera que aquesta mare, tan profundament afectada, s'hagi ficat dins aquest cercle, que, per cert, és molt mal dibuixat. Posa-li aquesta corda, amb molta cura, al voltant del coll blanc.
- SOLDATS: Al voltant del seu blanc i bonic coll de mare, al voltant del seu blanc i bonic coll de mare!
- POLLY: Exactament. I tu, el presumpte Jackie Pall, agafa l'altre extrem d'aquesta corda de la justícia i posa't de cara a la lluna, fora del cercle. Així, i ara jo et pregunto, dona: has parit un assassí? Calles? Ja ho veuen. Només els volia demostrar, senyors, que la pròpia mare, que veuen aquí representada, renega del seu fill caigut. Però aviat els ensenyaré encara més coses, perquè ara, aquí, el terrible sol de la justícia no trigarà a ficar-se dins les profunditats més amagades.
(*Aplaudiments.*)

- SOLDATS: No vagis tan enllà, Polly! Pst!
- POLLY: Per última vegada, Jackie Pall: encara sostens que ets el fill d'aquesta desgraciada?
- GALY GAY: Sí.
- POLLY: Vaja, vaja. O sigui, que ets el fill. Abans pretenies ser la filla, encara que tu, en les teves declaracions, no mires pas gaire prim. Ara passem, senyors, a l'última i més important prova fonamental, que supera totes les anteriors, una prova que serà per a vostès absolutament satisfactòria. Si tu, Jackie Pall, ets un fill d'aquesta mare, també et serà donada la força per atreure vora teu, fora del cercle, aquesta suposada mare teva. Això és ben clar.
- (Aplaudiments.)
- SOLDATS: Clar com l'aigua! Clar com l'aigua bruta! Alto! Això que diu és totalment fals! Tu, Jackie Pall, limita't a dir la veritat!
- POLLY: Compto tres, i estira!
- TOTS: Un... dos... tres...
- POLLY: Ara!
- (Galy Gay atreu Jesse al costat d'ell, tot fent-lo sortir del cercle.)
- JESSE: Prou! Pareu! *Goddam!* Què us heu pensat? El meu coll!
- SOLDATS: Què passa amb el teu coll? Estira, Jackie!... Prou! Es torna blau com un verat!
- JESSE: Auxili!
- GALY GAY: Al costat meu! Al costat meu!
- POLLY: Bé, i ara, què dieu? Heu vist mai una brutalitat així? Sí, ara una falsedat contra natura tindrà la seva paga.
- (Grans aplaudiments.)
- POLLY: Perquè t'has enganyat d'una manera terrible. Quan has tibat tan brutalment, no has demostrat allò que tu et pensaves, sinó que mai no seràs el fill o la filla d'aquesta mare infeliç i martiritzada. Has fet que la veritat surti a la llum, Jackie Pall!
- SOLDATS: Oho!, —Bravo!—, Monstruós! Quina família!— Escapa't, Jackie, estàs perdut! Tongo! Limita't a la veritat, Jackie!
- POLLY: Molt bé, senyors, em sembla que ja n'hi ha prou. La prova fonamental, em sembla que ja la tenim. Escoltin bé, senyors, i també demano que m'escoltin bé els qui al començament es pensaven que podrien fer mullader, i també els qui, els seus bons penics, han apostat que aquest miserable elefantet, acribillat de proves, no és un assassí: aquest elefantet és un assassí! Aquest elefantet, que no és la filla d'aquesta respectable mare, com ell ha afirmat, sinó el fill, com jo he demostrat, i tampoc el fill, com heu pogut veure, sinó que en cap cas no ha estat dut al món per aquesta matrona, a la qual, a més a més, ha assassinat, encara que ara és aquí, davant els vostres propis ulls, i fa com aquell que res, cosa que és ben natural, però que no té precedents, com demostraré, i ara ho demostraré tot totalment i afirmaré encara més coses i no em deixaré dissuadir, sinó que insistiré en el meu punt de vista i també ho demostraré, perquè jo els pregunto: de què val tot això sense proves?
- (Els aplaudiments són cada vegada més frenètics.)
- POLLY: Sense proves, l'home no és en absolut un home, sinó un orangutà, com ja ho va demostrar Darwin, i on queda aleshores el progrés, i si tu encara t'atreveixes ni que sigui a parpallejar, oh tu, petita i miserable nul·litat d'elefantet xop de mentides, fals fins el moll dels ossos, doncs jo, aleshores, demostraré, i així ho faig ara per damunt de tot i en qualsevol cas, sí, i això és fins i tot la cosa fonamental, senyors, que aquest elefantet no és de cap manera un elefantet, sinó, com a màxim, Jeraiah Jip de Tipperary.
- (Aplaudiments tumultuosos.)
- SOLDATS: Hurra!
- GALY GAY: Això no val!

- POLLY: I per què no? Per què no val?
- GALY GAY: Perquè va contra les regles del joc. Retira-ho.
- POLLY: Però si ets un assassí!
- GALY GAY: Això no és veritat.
- POLLY: Doncs jo ho demostraré. Ho demostraré, ho demostraré, ho demostraré.
(*Galy Gay es llança gemegant contra el plataner, el podi del qual cedeix per la violència del xoc.*)
- POLLY (tot caient): Ho veieu, ho veieu?
- URIA: Així doncs, ets un assassí.
- POLLY (queixant-se): I jo ho he demostrat.
(*Teló.*)
- URIA: La cançó, ràpid!
(*Els quatre actors es col·loquen ràpidament davant el teló i canten.*)
Ah, com ens divertíem allà a Uganda
Quatre rals per un seient a la veranda
Ah, jugant al pòquer amb aquell vell tigre
Ah, que bé que havíem arribat a jugar
Si ens jugàvem la pell de papà Krüger
Ell es jugava el seu barret tronat.

Oh, que tranquil·la la lluna d'Uganda!
Encara hi érem al matí
Bufava un aire fresquet
El tren ja havia partit.
No tothom té prou capital
per fer un petit pòquer com cal
amb un tigre que va de paisà
(*Quatre rals per un seient a la veranda.*)
- SOLDATS: S'ha acabat? Això és d'una injustícia tremenda. —Això és un bon final?— No pot pas acabar així.
—Deixeu el teló amunt! Continueu!
- POLLY: Això què vol dir? Ja no tenim més text! Sigueu raonables. La comèdia s'ha acabat.
- SOLDAT: Mai no havia vist tanta poca-vergonya! Una merda amb un cordill! Això va contra el sentit comú!
(*Un grup puja decidit a l'escenari i diu seriosament.*)
- SOLDATS: Volem que ens tornin els diners de les entrades... O bé *L'Elefantet* té un final decent, o en dos segons volem veure els nostres centaús, tots junts, sobre la taula del local. Ho sents, lluna de Cooch-Behar?
(*Protestes furioses.*)
- POLLY: Creieu que parlem ben seriosament! Aquí us hem representat la veritat pura.
- SOLDAT: Em temo que ara mateix la veureu cara a cara, la veritat pura.
- POLLY: Això ve perquè d'art no hi enteneu res i no sabeu comportar-vos davant uns artistes.
- SOLDAT: Prou de xerrar!
- GALY GAY (*després d'una pausa perillosa*): Enteneu-me, no vull pas que us penseu que no estic a favor de tot això que heu vist aquí.
- POLLY: Bravo, capità!
- GALY GAY: Més val que us ho avanci de seguida: aquell de vosaltres que reclami els diners de les entrades amb més insistència, vull dir que, aquest cavaller tan original, m'agradaria que es donés tot seguit per invitat a un petit combat de boxa a vuit assalts amb guants de quatre unces.
- SOLDAT: Endavant, Townley! Fes una carícia a la petita trompa d'aquest petit elefantet!
- GALY GAY: Bé, penso que ara sí que veurem si tot això que hem representat era la veritat, o bé si es tractava de bon teatre o mal teatre, estimits.
(*Tots cap al combat de boxa.*)

Sala d'Exposicions **WATTS·ART**

Sant Pere d'Ullastre, 9 - CASTELLAR DEL VALLÈS

VALLS ARENY

DE L'11 AL 26 DE DESEMBRE DE 1993

HORARI DE VISITES

Feiners: De les 7 de la tarda a 9 del vespre

Festius: De 12 a 2 del migdia i de 7 de la tarda a les 9 del vespre

---

Ruscuet

Artilletres - Núm. 16 - Any VII - Castellar del Vallès, desembre de 1993

Edita: Artilletres

Fotocomposició i impressió: Gràfiques Castellar. Puig de la Creu, 3 - Tel. 714 51 42

Portada: Fotografia de Toni Vidal

Preu de subscripció any 1993: 1.700 pessetes

Els articles publicats a Artilletres expressen solament l'opinió dels seus autors

Artilletres s'edita amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

Banc Sabadell

